

Sınıfta İstenmeyen Öğrenci Davranışlarıyla İlgili Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri*

Bariş ÇETİN¹

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin sınıfta karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarının neler olduğunu belirlemek ve istenmeyen öğrenci davranışlarına getirdikleri çözüm önerilerini saptamaktır. Araştırmanın çalışma grubunu 2011-2012 eğitim ve öğretim yılı güz yarısında, Gümüşhane, Çanakkale, Erzurum, İstanbul, Tekirdağ, Kocaeli, Kütahya, Bursa, Samsun, Eskişehir, Muş illerinde görev yapmakta olan 37 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Öğretmenlerin sınıfta karşılaştıkları istenmeyen davranışlar; Sınıf kurallarına uymama, küfürlü konuşma, derste izinsiz konuşma, çekingenlik, hiperaktivite ve dikkat eksikliği, şiddet içerikli televizyon programları izlenmesinden kaynaklanan sorunlar (tehdit etme). Öğretmenlerin sınıfta karşılaştıkları istenmeyen davranışlarla ilgili çözüm önerileri; ceza ve ödül verme, uyarma, görmemezlikten gelme, öğrencilere daha samimi davranma, öğrencileri etkinliklerle kaynaştırma, rehberlik servisi, görev verme, öğrencileri kendisine yakın yerde oturtma, oyun oynatma olduğu görülmektedir.

Anahtar kelimeler: sınıf öğretmenleri, istenmeyen davranış, çözüm önerileri, ilköğretim.

Problems that Class Teachers Faced in the Classroom Related to Undesired Behaviors and Their Solutions*

ABSTRACT

The aim this study is to determine the undesired behaviors of students that class teachers faced in the classroom and their solutions. The sample of the study consists of 37 class teachers working in the provinces of Gumushane, Canakkale, Erzurum, Istanbul, Tekirdag, Kocaeli, Kutahya, Bursa, Samsun, Eskisehir, and Mus in Turkey in the fall term of 2011-2012 academic year. As a result, the undesired behaviors of students that teachers faced in the classroom have been determined as not obeying the class rules, swearing, talking without permission, shyness, hyperactivity and lack of attention, and problems caused by watching violent TV programs (such as threatening). Solutions to these problems have been stated as: punishments and awards, warning, ignoring, behaving more sincerely towards students, including students by means of activities, guidance service, giving assignment, making students sit in front of the class, and playing games.

Keywords: Class teachers, undesired behaviors, solutions, elementary school.

GİRİŞ

---

* Bu makale 11.ulusal sınıf öğretmenliği eğitimi sempozyumunda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

¹ Yrd. Doç.Dr. Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi, bccetin@comu.edu.tr

Sınıfta istenmeyen davranışlar öğrenme ve öğretme sürecini, zaman yönetimini ve sınıf yönetimini olumsuz etkilemektedir. Öğretmenin öğretim ortamını iyi düzenlenmesinde ve içeriği öğrencilere kazandırmasında sınıftaki istenmeyen davranışlar önemli derecede rol oynar. Öğretimin iyi bir şekilde düzenlenmesini ve sürdürülmesi de sınıftaki istenmeyen davranışlar etkiler.

Okulda eğitsel çabaları engelleyen her türlü davranış, istenmeyen davranış olarak adlandırılır. İstenmeyen davranışlardan bazıları, en büyük etkisini davranışı yapan üzerinde gösterir; ama bir kısmı bunun ötesinde öğretmeni, dersi ve sınıfın tümünü olumsuz etkiler. Sınıftaki istenmeyen davranışlar; sınıf düzenini ve eylemlerini bozar, amaçlara ulaşmayı engeller ve özellikle zaman kaynağının kötü kullanımına neden olur (Başar, 2003:117). Martin ve Pear (1992)' göre istenmeyen davranış, öğretmenin beklentileri ile öğrencilerin davranışları arasındaki farktır. Örneğin, öğretmenler öğrencilerin derse karşı ilgi ve dikkat göstermelerini beklerken, öğrenciler uyumak isteyebilirler (Sadık, 2008: 47).

Charles (1999), öğretmenlerin üzerinde görüş birliğine vardığı beş tip istenmeyen öğrenci davranışından söz etmektedir: Saldırgan davranışlar: Öğretmene ya da diğer öğrencilere karşı fiziksel ya da sözel saldırı. Ahlakı aykırı davranışlar: Kopya çekme, yalan söyleme, hırsızlık. Otoriteye meydan okuma: Reddetme, karşı çıkma, öğretmenin istediklerini yapmaktan kaçınma. Dersi bölme: Yüksek sesle konuşma, bağırma, sınıf içinde dolaşma, komiklik yapma. Sorumluluk almaktan kaçınma: Amaçsızca etrafta dolaşma, yerinden kalkma, verilen görevleri yapmama, işi savsaklama, işi oyalanarak yapma, uyuklama (Sadık, 2008: 50).

İstenmeyen davranışlar sınıflandırılırken dört temel ölçüt kullanılabilir. Bunlar; davranışın, öğrencinin kendisini ya da sınıftaki arkadaşlarının öğrenmesini engellemesi; davranışın öğrencinin kendisi ya da arkadaşlarının güvenliğini tehlikeye sokması; davranışın, okulun araç ve gereçlerine ya da arkadaşlarının eşyalarına zarar vermesi; davranışın, öğrencini diğer öğrencilere sosyalleşmesini engellemesidir (Korkmaz, 2002,175; Çelik, 2005:171).

Sınıfta istenmeyen davranışların nedenleri şunlardır; sınıfın fiziksel özelliklerinin yetersizliği, öğrencilere sorumluluk verme biçimi, öğretmenin sınıf yönetim becerisi, öğrenciden kaynaklanan nedenler, öğretim etkinliklerinin öğrencilerinin ihtiyaç ve ilgilerine uygun olmaması, öğretim etkinliklerinin planlanmaması, sınıfta sorunlu özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerin bulunması, öğrencilerin gelişim özelliklerine bağlı değişikliklerden oluşan sorunlar, öğrencilerin birbirleriyle ilişkisidir (Korkmaz, 2002:176; Durukan, Öztürk, 2005:172; Ada, Ünal, 2000:161; Akçadağ, 2009: 281; Ataman, 2005:191).

Sistemik davranışı değiştirmede dikkate alınması gereken ilkeler şunlardır: Davranış öğrenilmiştir, kendiliğinden gelişmez; davranışın ortaya çıkmasında, davranışın öncesinde ve sonrasında ortaya çıkanların dikkate alınması gerekir;

uygun olamayan davranışların azaltılması sınıf ortamının dikkatli biçimde düzenlenmesine dayanır. Davranışın ortaya çıkmasını pekiştirme artırır (Ataman, 2005:294).

İstenmeyen davranışlara ilişkin yaklaşımlar şunlardır: Müdahaleci Olmayan Yaklaşım: Problem konusunda öğrenciyi bilgilendirerek, problemi ona çözdüren yaklaşımdır. Öğrencinin iyi niyetli ve güvenilir olduğunu, kendini kontrol etmesi gerektiğini, uygun fırsat verildiğinde bunu yapabileceğini varsayar. Davranışçı yaklaşım: Öğretmenin gerektiğinde güç kullanarak öğrenci davranışlarını biçimlendirmesi yaklaşımıdır. Davranıştan çevre sorumludur. Gözlem yapılır, kurallar belirlenir, uygun davranışlar ödüllendirilir, uygun olmayan davranışlar söndürülür, istenilen davranışlar kabul edilir. Etkileşimci yaklaşım: Davranışçı ve müdahaleci olmayan yaklaşımlar arasında yer alır. Öğretmen otoriteyi öğrencilerle paylaşır, öğrenci problemini çözmeye yeterli ama uzaman desteğine ihtiyacı olduğunu kabul eder. Sınıf kuralları birlikte konur, problemlere birlikte çözüm aranır (Özdemir,2011: 84).

Sorunlu davranışın önlenmesinde dikkate alınması gereken temel ilkeler, açıklık, tutarlılık, tehdit ve zamanlamadır (Celep, 2002:258). İstenmeyen davranışın engellenmesi ve yönetiminde şu stratejiler kullanılmaktadır: Problemi anlama, öğretmenin olumlu etkileri, sorun davranışı göz ardı etmek, çevre koşullarını değiştirmek, dikkat dağıtıcıları kaldırmak, mizah ya da komiklik yapmak, yapılacak görevleri hatırlatmak ve görevlere davet etmek, uyarmak, tüm öğrencileri görebilecek bir oturma düzeni sağlanmalı, Öğrenciye ismiyle hitap edilmeli, derste değişiklik yapma, sorumluluk verme, öğrenciyle konuşma, okul yönetimi ve aileyle iletişim kurma, ceza verme (Özdemir, 2011:85-87; Akçadağ, 2009:291-293; Aydoğan, 2010:203; Boyacı, 2008: 242-243).

Öğretmenlerin sınıfta karşılaştıkları istenmeyen davranışlarda değişikliklerin olup olmadığının tespit edilmeye çalışılması gerekmektedir. Öğretmenin kişisel özellikleriyle sınıfta karşılaşılan istenmeyen davranışlar arasında ilişkinin olup olmadığı tespit edilmesi önemlidir. Öğretmenlerin istenmeyen davranışlara karşı ne gibi çözümler geliştirdikleri araştırılması gereken bir konudur. Bu çalışma, sınıf yönetimindeki istenmeyen davranışların tespiti ve öğretmenlerin çözüm önerilerinin neler olduğunu ortaya konulması bakımından önemlidir.

Amaç

Bu çalışmanın amacı, sınıf öğretmenlerin sınıfta karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarının neler olduğunu belirlemek ve istenmeyen öğrenci davranışlarına getirdikleri çözüm önerilerini saptamaktır.

YÖNTEM

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışmasına uygun yapılmıştır. Nitel araştırmadaki durum çalışmasında, duruma yönelik etkenler, durumun başka durumlara etkisi, durumu ortaya çıkaran etkenler vb. bir bütün olarak incelenir. Durum çalışmasının en belirgin özelliği, her durum bir diğerinden farklı olduğu için, genellenebilme özelliğinin olmamasıdır. Ancak bir çalışmanın sonuçları, benzer başka bir durum çalışmasında veri olarak kullanılabilir (Köse,2010).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2011-2012 eğitim ve öğretim yılı güz yarıyılında, Gümüşhane, Çanakkale, Erzurum, İstanbul, Tekirdağ, Kocaeli, Kütahya, Bursa, Samsun, Eskişehir, Muş illerinde görev yapmakta olan 37 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada nitel araştırma veri toplama yöntemlerinden “Görüşme Yöntemi” kullanılmıştır. Görüşme yöntemlerinden, yapılandırılmış görüşme tekniği ile veriler toplanmıştır

Yapılandırılmış görüşme formunda açık uçlu iki soru sorulmuştur:

1. Sınıfta istenmeyen davranışlar nelerdir?
2. Sınıfta istenmeyen davranışlara karşılık öğretmenin çözüm önerileri nelerdir?

Kişisel Bilgi Formu

Öğretmenlerin kişisel bilgilerini öğrenmek için kişisel bilgi formu uygulanmıştır. Bu formda öğretmenlerin cinsiyetleri, görev yaptıkları iller, kıdemleri, okuttukları sınıftaki öğrenci sayıları ile ilgili sorulara yer verilmiştir..

Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri, nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi tekniğine uygun yapılmıştır. İçerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenebilir bir teknik olarak tanımlanmaktadır. Bir mesajın belli özelliklerinin objektif ve sistematik bir şekilde tanınmasına yönelik çıkarımların yapıldığı bir tekniktir (Büyüköztürk ve diğ., 2008).

BULGULAR

Tablo 1 Öğretmenlerin Görev Yaptıkları İller

İller	f
Gümüşhane	1
Çanakkale	10
Erzurum	1
İstanbul	7
Tekirdağ	1

Kocaeli	1
Kütahya	3
Bursa	10
Samsun	1
Eskişehir	1
Muş	1
Toplam	37

Tablo 1 'e göre 10 öğretmen Bursa ve Çanakkale illerinde, 7 öğretmen İstanbul ilinde görev yapmaktadır.

Tablo 2. Öğretmenlerin Sınıfta Karşılaştıkları İstenmeyen Davranışlarla İlgili Çözüm Önerileri

N	Sorunlar	F	Çözümler	f
	Sınıf kurallarına uymama	2	Davranışlarla ilgili değişik etkinlikler yapma Ceza verme	1 1
	Sınıf mevcudunun fazla olması	4		
	Küfürlü konuşma	1	Ceza ve ödül verme	1
	Derste izinsiz söz almadan konuşma	7	Uyarma Görmemezlikten gelme	2 1
	Çekingenlik	2	Öğrencilere daha fazla sıcak davranma Öğrencileri etkinliklerle kaynaştırma	1 1
			Rehberlik servisi	1
			Görev verme	4
			Öğrencileri kendime yakın yerde oturtma	1
37	Hiperaktivite ve dikkate eksikliği	10	Oyun oynatma Uyarma Güncel konuya yer verme	2 1 1
	Birleştirilmiş sınıf şeklinde oturma	1		
	Devamsızlık	3	Velilerle iletişim	3
	Materyal eksikliği	4	Materyal kendim yapıyorum	1
	Okulun fiziki imkânın yetersizliği	3		
	Öğretmene aşırı sevgi	1		
	Şiddet içerikli programların TV izlenmesinden kaynaklanan sorunlar (tehdit etme)	2	Velileri bilgilendirme	2
	Bencillik	1	Öğrencileri derse katma	1
	Arkadaşlarına zarar verme	1	Arkadaşlığın önemini anlatma	1
	Dikkat çekmeye çalışan öğrenciler	2	Davranışlarını görmezden gelme Etkinlik yaptırma	1 1
	Özgüven duygusunun fazla olması	1	Öğrencilere anlayışlı ve arkadaşça davranma	1
	Birbirlerini şikâyet etme	3	Öğrencileri dinliyorum, öğrencileri uyarıyorum Şikâyetleri dikkate almıyorum	1 2
37	Öğrencilerin istedikleri zaman yemek yemeleri	1	Beslenme zamanından yemek yemeleri kuralını öğretme	1

Ana sınıftan gelen alışkanlıklar(Derste şarkı söylemek ve oyun hamuru ile oynamak)	1	Uyarıda bulunuyorum	1
Öğrencilerin ailelerinden ayrılmak istememeleri	2	Çocukların okula alışmaları için oyun oynatma	1
		İlk hafta velilerin okula gelmesine izin vermiş	1
Velilerin çocuklarına aşırı bağlılığı	2	Velileri ikna etmeye çalışırım	1
Öğrencilerin öğretmene saygısız davranması	2	Saygı konusuna bilinçlendirme veli ve çocukları	1
		Rehber öğretmene gönderme ve velilerle iletişim	1
Söz almadan konuşmak	1	Söz alarak konuşmaları gerektiğini söyleme	1
Nakil gelen öğrencilerin uyum sorunu	1	Sorumluluk verme	1
Taşımali sistemden gelen öğrencilerin derse adapte olamamaları	1	Öğrencileri eğlendirmek için etkinlik yapma	1

Tablo 2'ye göre sınıfta en fazla karşılaşılan istenmeyen davranışlar, derste izinsiz söz almadan konuşma, hiperaktivite ve dikkate eksikliği, birbirlerini şikâyet etmedir. Öğretmenlerin çözüm önerileri ise uyarma, görmezlikten gelme, rehberlik servisine gönderme, görev verme, oyun oynatma, güncel konulara yer verme, öğrencileri kendine yakın yerde oturtmadır.

Tablo 3. Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Sınıfta Karşılaştıkları İstenmeyen Davranışlar

Cinsiyet	N	Sorunlar	f	Çözümler	f
		Sınıf kurallarına uymama	1	Davranışlarla ilgili değişik etkinlikler yapma	1
		Materyal eksikliği	2	Materyal yapıyorum	1
		Küfürlü konuşma	1	Ceza ve ödül verme	1
		Sınıf mevcudunun fazla olması	3		
		Derste izinsiz söz almadan konuşma	4	Ceza verme	2
				Görmemezlikten gelme	1
				Görev verme	3
		Hiperaktivite ve dikkate eksikliği	6	Öğrencileri kendime yakın yerde oturturum	1
				Uyarma	1
		Şiddet içerikli programların TV izlenmesinden kaynaklanan sorunlar (tehdit etme)	1	Velileriyle iletişime geçme	1
		Okulun fiziki imkânın yetersizliği	1		
Kadın	21	Söz almadan konuşmak	1	Söz alarak konuşmaları gerektiğini söylerim	
		Ana sınıftan gelen alışkanlıklar(Derste şarkı söylemek ve oyun hamuru ile oynamak)	1	Uyarıda bulunuyorum	1
Erkek		Dikkat çekmeye çalışan öğrenciler	1	Davranışlarını görmezden gelme	1

Özgüven duygusunun fazla olması	1	Öğrencilere anlayışlı davranma ve arkadaşça davranma	1
Çekingenlik	1	Öğrencilere daha fazla sıcak davranma	1
Dikkat dağınıklığı	1	Oyun, etkinlik yaptırma	1
Devamsızlık	2	Velilerle iletişim	2
Birbirlerini şikayet etme	2	Öğrencileri dinliyorum, öğrencileri uyarıyorum	1
		Şikâyetleri dikkate almama	1
Öğrencilerin istedikleri zaman yemek yemeleri	1	Beslenme zamanından yemek yemeleri kuralını öğretmiş	1
Öğrencilerin ailelerinden ayrılmak istememeleri	1	Çocukların alışmaları için oyun oynatmış	1
Sınıfların kalabalık olması	1		
Velilerin çocuklarına aşırı bağlılığı	2		
Öğrencilerin öğretmenlerine saygısız davranmaları	2	Saygı konusuna bilinçlendirme veli ve çocukları	1
		Rehber öğretmene gönderme ve velilerle iletişim	1
Taşınmalı sistemden gelen öğrencilerin derse adapte olamamaları	1	Öğrencileri eğlendirmek için etkinlik yapma	1

Tablo 3'e göre kadın öğretmenlerin sınıfta karşılaştıkları en fazla istenmeyen davranışlar hiperaktivite ve dikkate eksikliğidir. Derste söz almadan, izinsiz konuşan öğrencilerin sorunlara karşı öğretmenlerin çözüm önerileri ise ceza verme, görmezlikten gelme, görev verme, uyarma, kendine yakın yerde oturtmadır. Erkek öğretmenlerin sınıfta en fazla karşılaştıkları istenmeyen davranışlar ise öğrencilerin birbirini şikayet etmesidir. Öğrencilerin öğretmenlere saygısız davranmalarına karşı erkek öğretmenlerin çözüm önerileri ise şikayetleri dikkate almama, öğrencileri dinliyorum ve öğrencileri uyarıyorum diye belirtilmektedir.

Tablo 4. Öğretmenlerin Kıdemlerine Göre Sınıfta Karşılaştıkları İstenmeyen Davranışlar

Tecrübe	N	Sorunlar	f	Çözümler	f
		Birleştirilmiş sınıf şeklinde oturma	1		
		Materyal eksikliği	2		
		Devamsızlık	1	Velilerle iletişim	1
		Sınıf kurallarına uymama	2	Ceza verme	1
		Derste izinsiz söz almadan konuşma	1	Görev verme	3
				Velileriyle iletişime geçme	1
		Hiperaktivite ve dikkat eksikliği	5	Oyun, etkinlik yaptırma	1
1-5	6	Okulun fiziki imkânın yetersizliği	1		
		Söz almadan konuşmak	2	Söz alarak konuşmaları gerektiğini söylerim	1

		Uyarmak	1
	Ana sınıftan gelen alışkanlıklar (Derste şarkı söylemek ve oyun hamuru ile oynamak)	1 Uyarıda bulunuyorum	1
	Velilerin çocuklarına aşırı bağlılığı	1	
	Dikkat Dağınıklığı	1 Oyun, etkinlik yaptırma	1
	Birbirlerini şikâyet etme	1 Şikâyetleri dikkate almama	1
	Kalabalık olması	2	
	Sınıf kurallarına uymama	1 Davranışlarla ilgili değişik etkinlikler yapma	1
	Çekingenlik	1 Öğrencilere daha fazla sıcak davranmış	1
	Hiperaktivite	Öğrencileri kendime yakın yerde oturturum	
	Dikkat çekmeye çalışan öğrenciler	1 Davranışlarını görmezden gelme	1
	Öğrencilerin istedikleri zaman yemek yemeleri	1 Beslenme zamanından yemek yemeleri kuralını öğretmiş	1
6-10	6 Öğrencilerin ailelerinden ayrılmak istememeleri	3 Çocukların alışmaları için oyun oynatmış	1
		İlk hafta velilerin okula gelmesine izin vermiş	1
	Velilerin çocuklarına aşırı bağlılığı	1	
		2 Saygı konusuna bilinçlendirme veli ve çocukları	1
	Öğrencilerin öğretmene karşı saygısız davranmaları	Rehber öğretmene gönderme ve velilerle iletişim	
	Özgüven duygusunun fazla olması	1 Öğrencilere anlayışlı davranma ve arkadaşça davranma	1
	Çekingenlik	Öğrencileri etkinliklerle kaynaştırma	1
	Derste izinsiz söz almadan konuşma	1 Görmemezlikten gelme	1
11-15	9 Materyal eksikliği	1 Materyal yapıyorum	1
	Hiperaktivite ve dikkat eksikliği	2 Oyun, etkinlik yaptırma	1
		Uyarma	1
	Küfürlü konuşma	1 Ceza ve ödül verme	1
	Birbirlerini şikâyet etme	1 Öğrencileri dinliyorum, öğrencileri uyarıyorum	1
	Okulun fiziki imkanın yetersizliği	1	
	Devamsızlık	2 Velilerle iletişim	2
16-20	1 Şiddet içerikli programların TV izlenmesinden kaynaklanan sorunlar (tehdit etme)	2 Velileri bilgilendirme	1
21-25	7 Öğretmene aşırı sevgi	1	

		Dikkat eksikliği	1	Güncel olaylara yer verme	
			1	Arkadaşlığın önemini anlatma	2
		Arkadaşlarına zarar verme			
		Derste izinsiz söz almadan konuşma	1	Uyarma	1
		Dikkat çekmeye çalışan öğrenciler	1	Etkinlik yaptırma	1
		Sınıfın kalabalık olması	1		
		Hiperaktivite	1	Rehberlik servisi	1
26-30	4	Taşımali sistemden gelen öğrencilerin derse adapte olamamaları	1	Öğrencileri eğlendirmek için etkinlik yapma	1
				Oyun oynatma	1
		Nakil gelen öğrencilerin uyum sorunu	1	Sorumluluk verme	1
		Derste izinsiz söz almadan konuşma	1		
		Derste izinsiz söz almadan konuşma	1		
30-35	3	Bencillik	1	Öğrencileri derse katma	1
		Hiperaktivite	1		

Tablo 4' göre 1-5 yıl arası tecrübeye sahip öğretmenlerin en fazla karşılaştıkları istenmeyen davranışlar, hiperaktivite ve dikkat eksikliği olarak görülmektedir. Bu soruna çözüm önerileri ise, görev verme, velileriyle iletişim ve oyun, etkinlik yaptırmadır. 6-10 yıl arası tecrübeye sahip öğretmenlerin ise en fazla karşılaştıkları istenmeyen davranışlar öğrencilerin ailelerinden ayrılmak istememeleri iken, bu soruna öğretmenlerin çözüm önerileri ise uyarma, oyun ve etkinlik yaptırmadır.

Tablo 5. Sınıflarda Okuyan Öğrenci Sayısına Göre Sınıfta Karşılaştıkları İstenmeyen Davranışlar

Tecrübe	N	Sorunlar	f	Çözümler	f
		Birleştirilmiş sınıf şeklinde oturma	1		
1-10	2	Devamsızlık	1	Velilerle iletişim	
		Materyal eksikliği	1		
		Hiperaktivite ve dikkat eksikliği	2	Velilerle iletişim	1
				Görev verme	1
		Hiperaktivite	1	Uyarma	1
		Öğrencilerin ailelerinden ayrılmak istememeleri	1	İlk hafta velilerin okula gelmesine izin vermiş	1
		Birbirlerini şikâyet etme	1	Şikâyetleri dikkate almama	1
11-20	4	Söz almadan konuşmak	1	Söz alarak konuşmaları gerektiğini söylerim	1
		Ana sınıftan gelen alışkanlıklar(Derste şarkı söylemek ve oyun hamuru ile oynamak)	1	Uyarıda bulunuyorum	1
		Velilerin çocuklarına aşırı bağlılığı	1		
		Sınıf kurallarına uymama	1	Davranışlarla ilgili değişik etkinlikler yapma	1
		Taşımali sistemden gelen öğrencilerin derse adapte olamamaları	1	Öğrencileri eğlendirmek için	1

			etkinlik yapma	
		Hiperaktivite ve dikkat eksikliği	4	Öğrencileri kendime yakın yerde oturturum
				Görev verme
				Oyun oynatma
		Derste izinsiz söz almadan konuşma	4	Ceza verme
				Görmemezlikten gelme
21-30	11			Uyarma
		Öğretmene aşırı sevgi	1	
		Şiddet içerikli programların TV izlenmesinden kaynaklanan sorunlar (tehdit etme.)	1	Velileri bilgilendirme
		Birlerini şikâyet etme	1	Şikâyetleri dikkate almama
		Dikkat çekmeye çalışan öğrenciler	1	Davranışlarını görmezden gelme
		Öğrencilerin istedikleri zaman yemek yemeleri	1	Beslenme zamanından yemek yemeleri kuralını öğretmiş
		Öğrencilerin ailelerinden ayrılmak istememeleri	1	Çocukların alışmaları için oyun oynatmış
		Velilerin çocuklarına aşırı bağlılığı	1	
		Öğrencilerin saygısız olmaları	2	Saygı konusuna bilinçlendirme veli ve çocukları
				Rehberlik servisine gönderme ve velilerle iletişim
		Hiperaktivite ve dikkat eksikliği	4	Rehberlik servisi
				Oyun, etkinlik yaptırma
				Güncel konulara yer verme
		Nakil gelen öğrencilerin uyum sorunu	1	Sorumluluk verme
		Dikkat çekmeye çalışan öğrenciler	1	Etkinlik yaptırma
		Özgüven duygusunun fazla olması	1	Öğrencilere anlayışlı davranma ve arkadaşça davranma
31-40	9	Materyal eksikliği	1	Materyal yapıyorum
		Çekingenlik	1	Öğrencileri etkinliklerle kaynaştırma
		Küfürlü konuşma	1	Ceza ve ödül verme
		Devamsızlık	1	Velilerle iletişim
		Birbirlerini şikâyet etme	1	Şikâyetleri dikkate almam
		Arkadaşlarına zarar verme	1	Arkadaşlığın önemini anlatma
		Sınıfın kalabalık olması	2	
41-50	6	Çekingenlik	1	Öğrencilere daha fazla sıcak davranmış

		Okulun fiziki imkânın yetersizliği	1		
		Materyal eksikliği	1	Materyal hazırlıyorum	1
		Okulun fiziki imkânın yetersizliği	1		
		Derste izinsiz söz almadan konuşma	1	Uyarma	1
		Devamsızlık sorunu	1	Velilerle iletişim	1
51-60	2	Sınıf kurallarına uymama	1	Ceza verme	
		Sınıfların kalabalık olması	1		
71-80	1	Kalabalık sınıf	1		
		Hiperaktivite	1	Görev verme	1

Tablo 5'e göre 1-10 arası öğrenci mevcudu olan sınıflarda öğretmenlerin karşılaştıkları istenmeyen davranışlar hiperaktivite ve dikkat eksikliği iken; öğretmenlerin çözüm önerileri ise velilerle iletişim ve görev vermedir. 21-30 arası öğrencisi bulunan sınıflarda öğretmenlerin karşılaştıkları istenmeyen davranışlar hiperaktivite ve dikkat eksikliği, derste izinsiz söz almadan konuşma iken; öğretmenlerin çözüm önerileri ise görmezlikten gelme, ceza verme ve uyardır. 31-40 arası öğrenci mevcudu olan sınıflarda öğretmenlerin karşılaştıkları istenmeyen davranışlar rehberlik servisi, oyun ve etkinlik yaptırma, güncel konulara yer vermedir.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu araştırma sonucunda ulaşılan sonuçlar ve bu araştırma sonuçlarını destekleyen diğer araştırma sonuçları şunlardır: Öğretmenlerin sınıfta karşılaştıkları istenmeyen davranışlar şunlardır; Sınıf kurallarına uymama, küfürlü konuşma (Keleş, 2010; Gürşimşek, ve Saygılı, 2008); derste izinsiz konuşma (Balay ve Sağlam 2008; Elban, 2009; Yıldız, 2006; Şenay, 2011); çekingenlik, hiperaktivite ve dikkat eksikliği (Yüksel, 2006); televizyonda şiddet içerikli programların izlenmesinden kaynaklanan sorunlar (tehdit etme), bencillik, arkadaşlarına zarar verme (Dönmez ve Çömert, 2009; Keskin 2009; Şenay, 2011), dikkat çekmeye çalışan öğrenciler, özgüven duygusunun fazla olması, birbirlerini şikayet etme (Dönmez, ve Çömert, 2009; Neyişçi Karakaş, 2005; Yüksel, 2006; Kapucuoglu Tolunay, 2008); öğrencilerin istedikleri zaman yemek yemeleri, ana sınıftan gelen alışkanlıklar (derste şarkı söylemek ve oyun hamuru ile oynamak), öğrencilerin ailelerinden ayrılmak istememeleri, velilerin çocuklarına aşırı bağlılığı, öğrencilerin öğretmene saygısız davranması (Çankaya ve Çanakçı 2011); devamsızlık (Keleş, 2010; Gürşimşek, Saygılı, 2008; Dönmez ve Çömert 2009; Neyişçi Karakaş, 2005) tr.

Öğretmenlerin sınıfta karşılaştıkları istenmeyen davranışlarla ilgili çözüm önerileri şunlardır; ceza ve ödül verme (Sipahioğlu, 2008; Çankaya, Çanakçı 2011; Alkan, 2007); uyarma (Alkan, 2007; Yüksel, 2006; Kapucuoglu Tolunay, 2008; Yıldız, 2006); görmemezlikten gelme (Kapucuoglu Tolunay, 2008; Elban, 2009; Sarıtaş, 2006); öğrencilere daha fazla samimi davranma; öğrencileri etkinliklerle kaynaştırma; rehberlik servisi (Kahraman, 2006; Keleş, 2010; Sarıtaş, 2006); görev verme (Kahraman, 2006; Çankaya, Çanakçı 2011); öğrencileri kendisine yakın yerde oturtma, oyun oynatma, velileri bilgilendirme

(Keleş, 2010); öğrencileri derse katma, arkadaşlığın önemini anlatma, etkinlik yaptırma; öğrencilere anlayışlı davranma; güncel konuya yer verme, öğrencileri dinleme, beslenme zamanında yemek yemeleri kuralını öğretme, çocukların okula alışmaları için oyun oynatma, ilk hafta velilerin okula gelmesine izin verme, veli ve çocukları saygı konusuna bilinçlendirme; velilerle iletişim; öğrencilere söz alarak konuşmaları gerektiğini söyleme; sorumluluk verme (Kapucuoglu Tolunay, 2008; Sarıtaş, 2006; Elban, 2009); öğrencileri dinleme (Keskin, 2009) dir.

Bu sonuçlardan hareketle şu öneriler getirilmiştir: Sınıfta istenmeyen davranışların nedenleri derinlemesine araştırılabilir. Ülkemizin farklı illerinde benzer araştırmalar yapılabilir. Sınıfta istenmeyen davranışlarla ilgili hem nicel ve hem de nitel araştırma yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Ada, S.; Ünal, S. (2000). Sınıf Yönetimi. Marmara Üniversitesi. Teknik Eğitim Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi Matbaa Birimi: İstanbul.
- Ataman, A. (2005). Sınıf Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar. (Editör: Küçükahmet, L.). (4.baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Alkan H.B. (2007). İlköğretim öğretmenlerinin istenmeyen davranışlarla baş etme yöntemleri ve okulda şiddet, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Niğde.
- Akçadağ, T.(2009).Etkili Sınıf Yönetimi. (Editör: Kıran, H.). (5.Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aydoğan, İ.(2010).Kuram ve Uygulamada Sınıf Yönetimi. (Editör: Gülşen, C.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Balay, R. ve Sağlam, M. (2008). Sınıf içi olumsuz davranışlara ilişkin öğretmen görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*. Cilt:V, 5 (2), 1-24.
- Başar H. (2003). Sınıf yönetimi. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Boyacı, A. (2008). Yapılandırmacı Yaklaşım Göre Sınıf Yönetimi. (Editör: Çelikten, M.) (1.Baskı). Anı Yayıncılık: Ankara
- Büyüköztürk, Ş.; Kılıç Çakmak, E.; Akgün, Ö.E.; Karadeniz, Ş.; Demirel, F. (2008). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi.
- Çankaya, İ.; Çanakçı, H. (2011) Sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışlarla başa çıkma yolları. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 6/2,, p. 307-316*.
- Çelik, V. (2005). Sınıf Yönetimi. (3.baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Celep, C.(2002). Sınıf Yönetimi ve Disiplini (Yenilenmiş 2.baskı). Ankara.:Anı Yayıncılık.
- Dönmez, B.; Cömert, M. (2009). Öğretmen adaylarının, kendilerinin ve uygulama öğretmenlerinin sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışları ile baş etme konusundaki yeterliliklerine ilişkin algıları. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*,10 (2), 47-55.
- Durukan H.; Öztürk, H.İ.(2005).Sınıf Yönetimi (1.baskı). İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Elban, L.(2009), İlköğretimdeki öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarıyla karşılaşma ve çözüm bulma durumlarının incelenmesi, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Konya

- Gürşimşek, I.; Saygılı, G. (2008). Sınıfta istenmeyen davranışlara ilişkin öğrenci görüşleri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi* 23, 152-159.
- Kapucuoglu Tolunay, A. (2008). Sınıf öğretmenlerinin sınıfta karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışlara karşı kullandıkları baş etme yöntemleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Bursa.
- Kahraman, C. (2006). Sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarının önlenmesi ve giderilmesine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri (Edirne İl Merkez, Uzunköprü ve Havza İlçeleri Örneği), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Bolu.
- Keskin, R. (2009). Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi ve istenmeyen öğrenci davranışlarıyla baş etmede kullandıkları yöntemlere ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: İstanbul.
- Keleş, Z. (2010). İlköğretim okulları birinci kademe sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışlarla baş etme yöntemleri, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: İstanbul.
- Korkmaz, İ. (2002). Sınıf Yönetimi. (Editör: Kaya, Z). (2.baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık
- Köse, E. (2010). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. (Editör: Kıncal, R.Y.).Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Neyişçi Karakaş, B. (2005) İlköğretim birinci kademe öğrencilerinde gözlenen istenmeyen davranışları ve öğretmenlerin bunlarla başa çıkma yöntemleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Manisa.
- Özdemir, İ.E.(2011). Sınıf yönetimi. (Editör: Özdemir, M.Ç.). (2.baskı). Ankara: Pegem Akademi
- Sadık, F. (2008). Sınıf Yönetimi Teori ve Pratik Uygulamalar. (Editör: Yiğit, B.). Kriter Yayınevi (1.Baskı):İstanbul
- Sarıtaş, M. (2006). Öğretmen adaylarının değerlendirmelerine göre sınıfta istenmeyen öğrenci davranışlarını değiştirmek ve düzeltmek amacıyla yararlanılan stratejiler. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* XIX (1), 2006, 167-187
- Şenay, K. (2011). İlköğretim okulları birinci kademe görevli yönetici ve öğretmen algılarına göre istenmeyen öğrenci davranışları ve önleme yöntemleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: İstanbul.
- Sipahioğlu, E. (2008). İlköğretim 1.kademesinde sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışları ve çözüm önerileri (Narlidere Örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler: İstanbul.
- Yıldız, B. (2006). Sınıf öğretmenlerinin istenmeyen davranışlarda kullandıkları önleyici yaklaşımlar ve bu yaklaşımların etkililiğine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Bolu.
- Yüksel, A. (2006). İlköğretim 1.kademede 1., 2. ve 3. sınıflarda istenmeyen öğrenci davranışlarına ilişkin öğretmen gözlem ve görüşleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.

SUMMARY

Any kind of behavior preventing the educational efforts is called as undesired behavior. Some of the undesired behaviors affect on the person who acts the behavior and some others affect teachers, the whole class and the lesson in a negative way. Some of negative behaviors result in serious harm for the school and the families as well. Undesired behaviors in the classroom unsettle the class organization and activities, prevent to reach the objectives, and especially cause to misuse of time source (Basar, 2003). Four basic criteria can be used in order to categorize the undesired behaviors. Firstly, undesired behavior is defined as the interruption of learning of students or classmates. Antisocial behaviors harm to the communication and interaction between teacher and students. For example; it occurs when an antisocial student takes a personal belonging of his/her friend. Harmful behaviors are the ones which have risks in terms of students' security. For instance, student's bending back while shaking his/her chair or running fast on the corridor. There are also harmful behaviors of students that give harms to the school or personal belongings such as breaking the school windows and tearing the dress or clothes of class (Celik, 2005). Korkmaz (2002) stated the reasons of undesired behaviors in the classroom as classroom layout, the way of giving tasks to students, class management skills of teachers, and relationships among students.

There are some principles to take into account for changing systematic behaviors such as behaviors are learned, not developed naturally, it is required to take into account the situations occurred before and after the behavior, decrease in the inappropriate behaviors is based on the organization of class environment carefully, and reinforcements increase the occurrence of behaviors (Ataman, 2005). Fundamental principals required to prevent the problematic behavior are certainty, consistency, threat and timing (Celep, 2002). Accordingly, the strategies used to prevent and manage the undesired behaviors are understanding the problem, positive effect of teachers, ignoring, warning, making change within the context of lesson, giving responsibility, talking to students, contacting with school management and families, and give punishment (Ozdemir, 2011). This research has been conducted according to the case-study from qualitative research methods. Factors affecting the case, effect of the case on other cases, factors causing the case, etc. are analyzed as a whole. The main character of case-studies is that there is no generalization since each case is different from each other. However, results of a study can be used as the data for another similar case-study (Kose, 2010).

The undesired behaviors that female teachers faced mostly in the classroom are talking without permission during the lesson, hyperactivity and lack of attention. Teachers' solutions to these problems are giving punishment, ignoring, giving assignment, making students sit down closer to the front, and warning. On the other hand, male teachers mostly faced with the undesired behaviors of students such as attendance, complaining about each other, and behaving disrespectfully against teachers. Male teachers' solutions for these problems are communication with the families, listening to students, warning students, making parents and

students conscious about respect. Teachers having 1-5 year(s) seniority faced mostly the undesired behaviors in the classroom such as hyperactivity and lack of attention and their solutions to these problems are giving assignments, contact with students' parents, playing games, and doing activities. In addition, undesired behaviors that teachers faced in the classrooms having 20-30 students are hyperactivity, lack of attention, and talking without permission during the lesson. Teachers in these classrooms have suggestions related to these problems like that making students sit down closer to the front, giving assignment, playing games, giving punishment, ignoring, and warning.

According to the literature, undesired behaviors that teachers faced in the classroom are stated as not obeying the class rules, swearing (Keles, 2010; Gursimsek & Saygili, 2008), talking without permission during the lesson (Balay & Sağlam, 2008; Elban, 2009; Yildiz, 2006), shyness, hyperactivity and lack of attention (Yuksel, 2006), problems caused by watching violent TV programs (such as threatening), selfishness, give harm to the classmates (Donmez & Comert, 2009; Keskin, 2009), students trying to attract attention, having excessive self-esteem, complaining about each other (Donmez & Comert, 2009; Neyisci Karakas, 2005; Yuksel, 2006; Kapucuoglu Tolunay, 2008), students' eating something whenever they want, students' habits used to from kindergarten such as singing song and playing with silly putty, not wishing to leave from their parents, parents' overdependence on their children, behaving disrespectfully against teachers (Cankaya, Canakcı, 2011), and attendance problem (Keles, 2010; Gursimsek & Saygili, 2008; Donmez & Comert, 2009; Neyisci Karakas, 2005).

Within the scope of related literature, solutions suggested for those undesired behaviors that teachers encountered in the classroom are noted as punishment and rewarding (Sipahioglu, 2008; Cankaya, Canakcı, 2011; Alkan, 2007), warning (Alkan, 2007; Yuksel, 2006; Kapucuoglu Tolunay, 2008; Yildiz, 2006), ignoring (Kapucuoglu Tolunay, 2008; Elban, 2009; Saritas, 2006), behaving more sincerely towards students, including students by means of activities, guidance service (Kahraman, 2006; Keles, 2010; Saritas, 2006), giving assignment (Kahraman, 2006; Cankaya, Canakcı, 2011), making students sit down closer to the front, playing games, informing parents (Keles, 2010), participation of students in the lesson, explanation about the importance of friendship, doing activities, being thoughtful against students, expressing about current issues, listening to students, teaching the rule of eating on nutrition time, playing games for students getting used to school, giving permission for parents to come to school during first week of the academic year, make parents and children conscious about respect, communication with parents, reminding about taking permission to talk, giving responsibility (Kapucuoglu Tolunay, 2008; Saritas, 2006; Elban, 2009), and listening to students (Keskin, 2009).